

se pa ne pripetilo, ko bi oni, ki sestavi razsodbo, obenem preskrbel prevod, kar bi moral storiti, ker je zmožen.

Drugič ne moremo tega postopanja potrditi, ker nalaga spodnjim stopinjam bremena, ker se morajo baviti s prevodi. Vsi pravniki pa vedó, da se sodišča prve stopnje, katerim nastajajo skoraj z vsako novo postavo tudi nova bremena, obteževajo še s prevajanjem. Sodniški uradnik se potem seveda lahko izogne prevajanja, treba mu je le napraviti nemško razsodbo, in iznebil se je sitnega dela. Toda temu ne moremo pritrditi, ker bi se s tem prikrajševale naše pravice, in zaradi tega prosim Nj. ekselencijo, naj sili na to, da bodeta nadsodišči v Trstu in Gradcu na slovenske razsodbe prve stopnje izdajali razsodbe v istem jeziku. Isto velja tudi gledé najvišjega sodnjega dvora.

Povrnem se k neki izjavi prvega gospoda protigovornika. Trdil je, da bodo Slovenci tirjali še vseučilišče in senat pri najvišjem sodnem dvoru. Nekoliko ima prav. Če zahtevamo — in zahtevati moramo — da bodo slovenski uradovali in razsojevali sodniški uradniki in da z nami v tem jeziku občujejo tudi politične in finančne oblasti, tirjati moramo tudi sredstva, da se popolnoma naučijo tega jezika. Uradni jezik s svojim službenim zlogom je vendar vse kaj drugega, kakor navadni jezik. Tedaj mi po vsej pravici zahtevamo, naj se za pravne stroke, civilno pravo, civilno pravdo, kazensko pravo, kazensko pravdo in upravnostvje ustanove na graškem vseučilišču stolice s slovenskim učnim jezikom, kakor se je to zgodilo že leta 1849. Potem bomo še le popolnoma opravičeno smeli tirjati, da bodo pravniki, ki bodo prišli s tega učnega zavoda, tudi slovenščine popolnoma zmožni ter slovenski uradovali.

Kar se tiče pa senata, priti mora takó do tega, ako bomo enkrat došli do pravice, katero nam jamči ustava, da se bo namreč v spodnjih stopnjah uradovalo slovenski. Potem se bodo tudi pri najvišjem sodnjem dvoru morali nastaniti taki možje, ki bodo znali slovenski.

Tukaj tedaj zopet ne stojim na stališču narodnosti, marveč na tem, da imamo pravico in dolžnost zahtevati, naj znajo uradniki, ki so poklicani, da sodijo našemu narodu, tudi jezik tega naroda; kajti le tedaj se bo utrdilo zaupanje do sodniških uradnikov, le tedaj bomo smeli pričakovati varno pravosodstvo, kar je vendar na korist pravosodju samemu, in le tedaj se bo vresničil izrek: *Justitia regnorum fundamentum.* (Odobranje na desnici: Govorniku čestitajo.)

### Obrtniške zadeve.

C. kr. deželna vlada naznanila je trgovski in obrtniški zbornici naslednje:

Pri visokem c. kr. trgovinskem ministerstvu došla je prošnja, naj bi se izdelovanje gornjih delov čevljev uvrstilo v rokodelske obrte v zmislu določil § 1, odstavek 2, zakona od 15. marca 1883. drž. zak. št. 39.

Ta prošnja utemeljuje se s tem, da se je izdelavanje gornjih delov čevljev razvilo le iz čevljarskega obrta in da se mora tisti, ki izdeluje gorenje dele, korenito naučiti čevljarski obrt, ako hoče v obče razumeti rečeno stroko.

Iz tega uzroka ne da se tudi tajiti, da se more izdelovanje gorenjih delov pri čevljih naučiti le vsled daljšega dela pri čevljarskem obrtu in samostalno izvrševati, zategadelj je ta obrt tudi rokodelski obrt.

Konečno se je tudi omenilo, da še to govori za tesno zvezo obeh obrtov, ker sta doslej bila povsod spojena v jedni zadrugi.

Ker pa se v novejšem času izdelujejo gorenji deli pri čevljih popolnoma ločeno ter čevljarji često le pritrjujejo daljne dele h kupljenim gornjim delom, in se potemtakem ni moči več popolnoma naučiti izdelovanja obutala v vseh delih, trpi ne samo čevljarski obrt škodo v svojem obstoju, ampak je tudi oteškočeno vzgojiti si dobrih pomočnikov.

Z ozirom na to, da so ti odnošaji res taki, izjavilo se je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo v sporazumu z visokim c. kr. ministerstvom notranjih stvari, da je izdelovanje gorenjih delov pri čevljih bistven del čevljarskega obrta in da so zategadelj prosilci za prvo imenovani obrt, kolikor se izvršuje rokodelski, dolžni, do kazati pred nastopom obrta sposobnost ravno tako, kakor se to dokazilo zahteva za rokodelski čevljarski obrt.

### Naši dopisi.

**Iz Ljubljane** — Južnoštajerska hranilnica. Znano je, da so hoteli nemškutarji na Štajerskem preprečiti ministersko naredbo glede vknjižb slovenskih v zemljiške knjige s tem, da so vse one tamošnje hranilnice, pri katerih je dobival slovenski štajerski posestnik posojila, sklenile, prosilcem za posojila samo tedaj dovoliti posojilo, ako so vsi vpisi v zemeljski knjigi prosilčevega posestva izključno nemški. Dokler je bila tudi le črka slovenska vknjižena, ostala je prošnja odbita.

Posestnike štajerske rešiti iz tega barbarskega nasilstva, združili so se slovenski rodoljubi v ta namen, da se ustanovi „Južnoštajerska hranilnica v Celju“.

Ne zdavnej došlo je od ministerstva dovoljenje te hranilnice.

Shod ustanoviteljev, in prva seja upravnega odbora za hranilnico bode dne 22. julija v Celju, po seji pa dobe ob 1. uri v dvorani Koscherjevega hotela banket.

Radujemo se srečno dognanega čina ter želimo novi hranilnici najobilnejšega sadu in srečnih uspehov!

— Letno poročilo višje c. kr. gimnazije v Ljubljani. Na tej gimnaziji podučevalo je minulo leto 16 profesorjev, 6 gimnazijskih učiteljev in 13 suplentov skupaj 35 učnih moči za zapovedane učne predmete in vrh tega za nezapovedane 5 učnikov.

Koncem šolskega leta obiskavalo je gimnazijo 828 učencev, kateri so bili uvrsteni v I. razredu v 4 oddelke, II. III. in IV. razredi imeli so po tri oddelke, V. VI. VII. in VIII. pa po dva oddelka. Največ učencev obiskavalo je I. razred v oddelku b, kjer je bilo 60 učencev.

Po narodnosti bilo je na gimnaziji:

Slovencev . . . . .	702
Nemcev . . . . .	115
Lahov . . . . .	7
Hrvatov . . . . .	3
Čehov . . . . .	1
Skupaj . . . . .	828

Po veroizpovedanji bilo je: katolikov 826, evangelske vere 1, židovske 1.

Po napredku vrste se učenci:

Z odliko je dovršilo šolo 116, prvi red je prejelo 460, ponavljati smejo izpit 120, drugi red je prejelo 77, tretji red 44, zaradi bolezni jih sme ponavljati izpit 11.

Učnine se je plačevalo v minulem letu za učence 15.440 gld., sprejemnih pristojbin 556 gld. 50 kr., učila pa 903 gld., ustanov pa so uživali vsi učenci skupaj 12.895 gld. 88 kr.

Za izpit zrelosti oglašilo se je letos 49 učencev, vlansko leto prestalo je ta izpit 34 učencev.

— Letno poročilo c. kr. višje realke v Ljubljani. Na tem zavodu podučevalo je vsega skupaj 18 učnih moči, izmed katerih pa je bil s 15. januarjem t. l. počenši vodja dr. Mrhal bolan, dva sta suplenta, dva učitelja, razun vodje pa še 11 profesorjev. Učencev je bilo v vseh 7 razredih koncem leta 303, med njimi po veroizpovedanji 289 katolikov, 10 evang., 1 grški, 3 pa izraeliti.

Po narodnosti razvrstijo se učenci tako:

- a) Slovencev je 145.
- b) Nemcev 134.
- c) Lahov 16.
- d) Hrvatov 5.
- e) Čehov 3.

V prvem in drugem razredu podučevali so se učenci v vsakem razredu v dveh oddelkih ter je bilo v I. raz. vpisanih v enem oddelku 47, v drugim 55 učencev, v II. razredu pa 35 in 38 učencev. Glede napredka dovršilo je minulo šolsko leto: z odliko 16 učencev, s 1. redom 214, k ponavljavnemu izpitu je pripuščenih 38 učencev, drugi red prejelo je 24, tretji red 8 učencev, neizprašani ostali so 3.

Vlansko leto obiskavalo je ta zavod samo 254 učencev. Izpit zrelosti prestalo je vlansko leto 6 učencev, letos pa 7, namreč vsi učenci 7. razreda.

Učnine plačalo se je . . . . .	6850 gld. — kr.
Sprejemnih pristojbin . . . . .	268 „ 80 „
Za učne pomočke . . . . .	1100 „ — „
Za knjigarno učencem . . . . .	308 „ — „
Skupaj . . . . .	8526 gld. 80 kr.

Ustanove uživalo je 17 učencev v svoti 1244 gld. 10 kr.

— Nakupovanje sena za vojno. Dne 22. julija 1889 dopoludne bode se vršila pri c. kr. vojaški oskrbovalnici v Ljubljani razprava o pismenih ponudbah zaradi nakupa 740 meterskih centov sena. Pojasnila daje tudi trgovska in obrtniška zbornica, natančni pogoji zvedo se vsak dan pri c. kr. vojaški oskrbovalnici, na željo pa se tudi pošiljajo po pošti proti plačilu 4 kr. za tiskano polo.

— Obravnava v zagotovilo sena, slame za steljo in postelje, drv, premoga in šote, odnosno ljubljanskega coaksa za postaji Ljubljana in Toplice vršila se bode pri c. kr. vojaški oskrbovalnici v Ljubljani dne 19. julija t. l. Pri tej obravnavi sprejemajo se le pismene ponudbe.

— Barvanje pirhov in jedil z anelinom prepovedano. C. kr. deželna vlada javila je trgovski in obrtniški zbornici, da je izjavilo visoko c. kr. ministerstvo notranjih stvari z razpisom od 24. aprila 1889, števil. 17821, da ni smeti uporabljati iz anilina ali iz sestavin katrana izdelovanih barv za barvanje jajc, ker je po ministerskem ukazu od 1. marca 1886. drž. zak. števil. 34, prepovedano uporabljati vse barve brez izjeme napravljene iz anilina ali pa iz sestavin degta za pripravljanje vsakovrstnih užitnih stvari.

— Ustanova kočevca pa ne po kopitu Stampflnovem. Dne 17. februarja 1887. umrli trgovec Maks Wiederwohl, rodod Kočevca, je v svoji oporoki med drugimi volil tudi deželnemu muzeju kranjskemu znatno svoto 2000 gld. ter določil za jedno dijaško ustanovo 4000 gld. Pravico do te ustanove imajo na kranjskem rojeni gimnazijalci brez razločka narodnosti.

Deželni odbor bode v znak hvaležnosti sliko tega blagega moža razobesil v deželnem muzeji.

— Ogersko-francoska zavarovalnica. V 30. dan junija t. l. vršilo se je pod predsedništvom predsednika Nj. ekscelencije gospoda Štefana Bitto izredno generalno zborovanje Ogersko-francoske zavarovalne delniške družbe (Franco-Hongroise), imovina znaša po poročilu glavnega zborovanja dne 30. junija t. l.: 2.000.000 gld. delniške glavnice, 933.400 gld. glavniške rezerve, 299.395 gld. dolžnih rezerv, 3.332.795 in po prišteti 4.915.193 gld. obnašajočih rezerv za premije in škode se more družba ponášati s poroštvem zakladom v svoti od 8.247.989 gld. katera podaje zavodu pravico, da se sme šteti med najtrdnjše družbe avstro-ogerskega cesarstva.

— Deželno-zborske volitve na Kranjskem dognane so z volitvijo velikega posestva, katera se je vršila dne 12. t. m. Narodni volilci niso se vdeležili volitve. Nasprotna stranka izvolila je na mesto Zois-a, Mauer-a,

Guttmansthal-a in Deschmanna, gg.: Leo Auersperg, baron Wurzbach, baron Rechbach in pa dr. Schaffer, ki je namevjen za deželno odborništvo. — Kakor se nam poroča iz zanesljivega vira, zagotovil je baron Apfaltreren že na dan smrti Deschmann-ove dr. Schaffer-ju, da umrlemu postane on naslednik in gg. ustavoverni posestniki dali so tej pogodbi pri volitvi svoj blagoslov.

### Novičar iz domačih in tujih dežel.

**Z Dunaja.** — Včeraj zjutraj  $\frac{1}{2}$ 8 dospel je cesar pri krasnem vremenu in v najboljšem zdravju v kopel Gasteinsko. Občinstvo zbrano na Straubingarjevem tigu sprejelo ga je tam z burnimi živijoklici.

O preteku obravnave delegacij kažejo poročila, da glede bistvenih stvari ni bilo zabležiti nikakoršne izredne prikazni. Sklepi bili so vsi takorekoč soglasni, opozicije ni bilo videti nikjer, Najvišja zahvala poročila se je tudi letos po ministru uanjih zadev delegacijama. Samo neka prošnja došla od ogerskega podanika bivajočega v Bosni, dala je vsled malopremišljenega predloga peticijskega odseka, povod kratki pa pomenljivi razpravi. Predlagala se je namreč rešitev, da se delegacija izreče nepristojne, ker je bržčas pristojna delegacija ogerska.

Taki rešitvi, ki bi bila pripravna krčiti pravice naše delegacije, ustavil se je dalmatinski poslanec dr. Klaič, ter je tudi prodril s svojim predlogom v javni seji, akoravno je celo minister ugovarjal, da se bode tako in tako vršila preiskava, ako bi prav delegacija ne sklenila ničesar.

Pomenljivo je dalje razgovarjanje cesarjevo s češko-moravskim poslancem dr. Fanderlik om po obedu pri cesarju o izidu deželno-zborskih volitev na Češkem. Kakor je pri začetku zasedanja delegacij dr. Rieger-ju nasproti izrekel željo, da bi pri volitvah prodrli staročeški kandidati, tako je sedaj izrekel obžalovanje, da so se na Češkem dali premotiti po frazah in da so prodrli mladočehi.

Ta razgovor s cesarjem objavili so časniki in mladočehi čutili so se po njem tako prizadeti, da so poslali posebno deputacijo do češkega ces. namestnika, da naj objavi preklic, da so poročila časnikov neistinita ali pa naj objavi avtatični tekst razgovora.

Včerajšnja uradna „Wiener Zeitung“ razglašča podelitev dostojanstva tajnega svetovalca koroškemu namestniku Schmid-Zabierow-u in pa šlezkemu deželnemu glavarju grafu Larisch-u.

FML. Albori, katerega imenujejo razni listi kot Precisovega naslednika, je sedaj načelnik gene-

ralnega štaba pri Lvovskem armadnem koru. Kot tržaškega namestnika so Alborija imenovali že pred leti, toda neutemeljeno. Ali ima ta vest sedaj boljšo podlago?

**Ogerska.** — Vsled sodnijskega sklepa bil je včeraj oni Farkas, ki je prejšnji teden v mali loteriji zadel veliko terno 480.000 gld. v Temesvaru dejan v zapor. Na 200.000 gld., katere je naložil v hranilnici dejala se je prepoved.

**Česka.** — Staročeški meščanski klub imel je včeraj glavni zbor, v katerem se je razpravljalo o kompromisu z mladočehi. Konečno se je kompromis odklonil soglasno.

**Srbska.** — Kralj Milan vrne se v petek na Srbsko, ostane 14 dni v Belemgradu in potem tri tedne v Budapeštu.

**Angleška** Dogovorjeno je, da prestolonaslednik angleški princ Wales-ki, pozdravi nemškega cesarja na brodu „Hohenzollern“, ko se ta pripelje v bližino Portsmoutha; po pozdravih obeh mornaric podaste se obe angleška in nemška v zatišje Asborne.

**Amerika.** — „New York-Herald“ trdi, da govornica o odstopu Blaine-a ni utemeljena.

## Zahvala.

Za deželne poslance izbral si je naš narod večinoma po podpisnem odboru od zaupnih mož in volilnih shodov priporočane kandidate. Volilni odbor se tedaj toplo zahvaljuje volilcem, kateri so se držali dane besede in volili deloma že skušene, deloma nove za narodne pravice unete može, kateri bodo gotovo po vseh svojih močeh delali sporazumno s starimi poslanci.

Obžalovati pa je — in to hoče in mora narodni volilni odbor posebe povdarjati — da se je v nekaterih volilnih okrajih krušila doslej vzgledna volilna disciplina — ona, ki nam je v težavnejših položajih bila in bode jedini pogoj zmagi in vspešnemu političnemu delovanju.

V Ljubljani dne 13. julija 1889.

Za narodni volilni odbor:  
**Murnik.**

## Žitna cena

v Ljubljani 13. julija 1889.

Hektoliter: pšenice domače 5 gold. 83 kr. — banaške 6 gold. 80 kr. — turšice 5 gold. 30 kr. — soršice 5 gold. 80 kr. — rži 4 gold. 50 kr. — ječmena 4 gold. 33 kr. — ovs 3 gold. — kr. — ajde 4 gold. 33 kr. — ovs 2 gold. 44 kr. — Krompir 2 gold. 41 kr. 100 kilogramov.